

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.

І.С. Литвиненко

м. Миколаїв, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

Професія психолога сьогодні є однією з найпопулярніших. Гнучко реагуючи на попит з боку соціальної практики, ВНЗ, які за словами Пирогова Н. завжди «були найкращими барометрами суспільства», здійснюють підготовку психологічних кадрів. В сучасних умовах гуманізації освіти, особистісно-зорієнтованого навчання, пріоритетом є особистість, індивідуальність людини, яка є суб'єктом навчальної діяльності.

Відтак, головним завданням психологічних факультетів є – формування компетентності випускника, гуманістичної спрямованості, яка розуміється як особистісна і професійна теоретична і практична підготовка, здатність до розв'язання найрізноманітніших, творчих задач, становлення смисложиттєвих орієнтацій пов'язаних з майбутньою професією. Відомо, що головним пріоритетним напрямом практичної психології – є надання психологічної допомоги людям різного віку, різного соціального статусу. Саме це і є смислом і змістом професійного життя психолога-практика. Іншими словами смисл життя справжнього психолога «бути щасливим щастям інших, можливістю зігріти холодне серце, любов'ю торкнутися пораненої душі» (Пирогов М.) Особливої глибини, значущості набуває ця думка в контексті професійної підготовки майбутніх психологів і особливо тих, хто обрав місцем своєї майбутньої роботи, наприклад Будинки для самостійних людей похилого віку та інвалідів, шпиталі для учасників та ветеранів Великої вітчизняної війни, громадські клуби, організації «Ветерани педагогічної праці», тощо. Зрозуміло, що це вимагає особливої особистісної, професійної підготовки, таких психологів-практиків.

Відступимо, щоб зазначити. Одним із недоліків традиційної професійної підготовки на факультетах психології є те, що вона часто носить стихійний характер. Деталізуємо, студент-психолог, закінчуючи навчання, у більшості випадків, чітко не усвідомлює в якій сфері суспільного життя буде працювати: освіта, бізнес, правоохоронна діяльність, соціальна робота, тощо. В дипломі студента є запис «психолог», тому, як зазначає Панок В.Г, «не так уже й важко бути психологом «взагалі», набагато важче бути психологом-професіоналом, не хай навіть вузькій, галузі прикладної психології» [3, с.4] [4]

Сказане дозволяє сказати, що професійна підготовка майбутніх психологів повинна ґрунтуватися на індивідуальному підході, який дозволяє донести до кожного студента специфічність, унікальність обраного конкретного напрямку майбутньої професії.

На жаль, діюча система професійної підготовки недостатньо приділяє увагу вивченню професійних очікувань, студентів.

Працюючи із студентами-психологами, ми організували волонтерство в рамках благодійного центру «Тепло поколінь» (організатор і керівник Литвиненко І.С.), що давало можливість кожному обрати саме ту сферу діяльності, яка на думку студента найбільш відповідає його індивідуальності (наприклад: лікарні для онкохворих дітей, соціальні служби, ДНЗ, ЗНЗ, ЗНЗ соціальної реабілітації, центр для дітей з особливими потребами, заклади для самотніх людей похилого віку та інвалідів, будинки для дітей сиріт, ЗНЗ – інтернати, тощо).

Мета:

- студент-психолог повинен формувати своє ставлення до майбутньої професійної спеціалізації;
- студент-психолог повинен відчувати значущість, соціальний статус майбутньої професії та сформувати ціннісне ставлення до неї;
- студент-психолог повинен усвідомити наскільки його здібності, знання, особистісні якості відповідають тим соціальним вимогам, умовам в яких він буде працювати;
- студент-психолог повинен зрозуміти, що наприклад саме з цією віковою категорією, соціальним статусом він хоче і найголовніше зможе працювати.

Іншими словами студент «самостійно визначає свою траєкторію руху у майбутній професії, що і складає важливий елемент особистого життя» [1, с.10] І далі Альбуханова-Славська К.О. наголошує, що вибудова своєї індивідуальної «траєкторії» повинна вирішувати кожна людина, оскільки це пов'язане із відчуттям задоволеності життя, що для психолога-професіонала вкрай важливо, особливо якщо він працює з людьми похилого віку – «третій вік».

Старість – це складний багатовимірний феномен, особливий період в житті людини [5]

Це так звана п'ята фаза, в якій «послаблюються і руйнуються всі соціальні зв'язки. Внутрішній світ людей похилого віку звернений до минулого, в ньому переважають тривога, передчуття близького кінця й бажання спокою. Тому п'ята фаза не зараховується до життєвого шляху» [2, с.166]

Як бачимо, з цією віковою групою, майбутньому психологу треба вміти працювати і бути готовим як професіонально, так і особистісно.

Для тієї групи студентів, які обрали цей напрям спеціалізації, ми додатково провели низку індивідуальних бесід, написання творів: «Чому я обрав професію

психолога», «Моє особисте життя і професія», студенти відповідали на запитання: «В якій сфері професійної діяльності я бачу себе в майбутньому».

На анкетне запитання, що є мотивом вибору саме цієї спеціалізації студенти відповідали: «допомога іншим», «отримати від старших поколінь життєвий досвід», «хочу бути потрібним незахищеним верствам населення – а саме старим людям», «зробити їх життя більш наповненим і цікавим».

Також пропонували цієї групи студентів, пройти практику у відповідних закладах, (наприклад: в Миколаївському будинку самотніх людей та інвалідів, шпиталі учасників ВВВ), що давало можливість розвинути емпатію, увагу до старших поколінь, відчувати себе вдячним нащадком, робити життя цих людей теплим, наповненим змістом., розуміти смисл життя кожної людини та як вона відповідно до своїх поглядів, переконань вибудовувала стратегію власного життя.

Таким чином можна сказати, що волонтерська діяльність, яка є додатковим ресурсом професійної підготовки, допомагає в практичній діяльності набути власний практичний, професійний досвід, допомагає формувати особистісно-професійну компетентність та аксіологічне мислення майбутніх психологів та вже під час навчання в умовах ВНЗ зробити якісне, професійне самовизначення щодо майбутнього місця роботи.

Література

1. Альбуханова-Славская К.А. Стратегия жизни. – М., 1991. 155с.
2. Максименко С.Д., Максименко К.С., Папуча М.В. Психологія особистості.: - К.: Видавництво ТОВ «КММ». 2007, - 296с.
3. Панок В.Г. Концептуальні підходи до формування особистості практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. 1998., №4. с.4-6
4. Панок В.Г. Психологічна служба. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута. 2012. – 488с.
5. Чудновский В.Э. Психологические составляющие оптимального смысла жизни // Вопросы психологии, 2003. №3. с. 3-14

Авторська довідка:

Прізвище **Литвиненко Ірина Сергіївна**

Тема виступу: **Підготовка майбутніх психологів до роботи з людьми похилого віку**

Посада **доцент, в.о. зав. кафедри загальної та вікової психології**

Науковий ступінь, вчене звання **кандидат психологічних наук**

Місце роботи **Південнослов'янський навчально-науковий інститут Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, кафедра загальної та вікової психології**

e-mail: **lis2806@mail.ru**

Контактний телефон **0661911149**

Адреса: **м.Миколаїв, вул. Конопатна, 74 (індекс 54003)**